



СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

12.10.2023 № 70/89-р/к

Справа № 1/02-60-22

м. Харків

Про порушення законодавства про
захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» (надалі – АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», Відповідач) протягом 2020-2022 років та січня – липня 2023 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території м. Харкова та Харківської області, на якій знаходиться газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», з часткою 100 %, оскільки на цьому ринку у нього не було жодного конкурента.

Як наслідок АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» мало змогу самостійно визначати умови надання послуг з розподілу природного газу у межах вказаної території.

При цьому, АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» протягом зазначеного періоду включало до технічних умов приєднання до газорозподільної системи та до технічних умов на реконструкцію систем газопостачання вимоги щодо повторного погодження проектної документації на приєднання, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проектної документації систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів.

За результатами розгляду справи № 1/02-60-22 такі дії АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу природного газу, що могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку (частина перша статті 13, пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

На АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» накладено штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

Адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі – Відділення), розглянувши матеріали справи № 1/02-60-22 про порушення АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», та подання першого відділу досліджень і розслідувань від 22.09.2023 № 267-П,

ВСТАНОВИЛА:**1. Процесуальні дії**

- (1) У ході здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, на підставі розпорядження адміністративної колегії Відділення від 01.09.2022 № 70/84-рп/к розпочато розгляд справи № 1/02-60-22 у зв'язку з наявністю в діях АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу природного газу, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку (надалі – Справа).
- (2) Копія розпорядження про початок розгляду Справи листом від 02.09.2022 № 70-02/1-1934 направлена Відділенням за місцезнаходженням АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ».
- (3) Копія подання про попередні висновки у Справі надіслана до АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» листом від 25.09.2023 № 70-02/1-2855.

2. Відповідач

- (4) АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» зареєстроване 10.01.1995, є юридичною особою. Місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом). Ідентифікаційний код юридичної особи – (інформація з обмеженим доступом).
- (5) Основним видом діяльності АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» є (інформація з обмеженим доступом)).
- (6) У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» є суб'єктом господарювання.

3. Визначення монопольного (домінуючого) становища

- (7) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 за № 317/6605 (надалі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, Відділенням встановлено наступне.

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (8) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1.1. Суб'єкт господарювання

- (9) Об'єктом аналізу є АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» – суб'єкт господарювання, який надавав послуги з розподілу природного газу.

3.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (10) Об'єктом аналізу є послуги з розподілу природного газу (надалі - Послуги).

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище**3.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище**

суб'єкта господарювання

- (11) Відповідно до пункту 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарних груп, які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (12) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (13) Відповідно до пункту 6 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» газорозподільна система – технологічний комплекс, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам.
- (14) Згідно з пунктом 35 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» розподіл природного газу – це господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і пов'язана з переміщенням природного газу газорозподільною системою з метою її фізичної доставки споживачам, але що не включає постачання природного газу.
- (15) У розумінні пункту 17 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» є оператором газорозподільної системи (надалі – Оператор ГРМ).
- (16) Послуги з розподілу природного газу є послугами, які не мають заміників. Внаслідок технологічних особливостей розподілу природного газу конкуренція на зазначеному ринку відсутня.
- (17) Послуги в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром.
- (18) Таким чином, з урахуванням викладеного, Послуги є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ».
- (19) Споживачами Послуг є фізичні особи, фізичні особи-підприємці та юридичні особи.

3.3. Визначення товарних меж ринку

- (20) Відповідно до пунктів 5.1 – 5.3. Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (21) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є:
 - подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання, тощо;
 - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників, тощо;
 - наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
 - відсутність суттєвої різниці в цінах;
 - взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

- (22) Згідно з абзацом другим частини першої статті 1 Закону України «Про природні монополії» товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами).
- (23) Таким чином Послуги не мають замінників.
- (24) Отже, за таких обставин товарними межами ринку є Послуги.

3.4. Визначення географічних меж ринку

- (25) Відповідно до пункту 6.1. Методики територіальні (географічні) межі ринку визначаються шляхом установаження мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.
- (26) Відповідно до частини першої статті 7 Закону України «Про природні монополії» діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього Закону, а також діяльність суб'єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню відповідно до закону.
- (27) АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» здійснювало діяльність з розподілу природного газу на підставі постанови НКРЕКП "Про видачу ліцензії на розподіл природного газу ПАТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» від 29.06.2017 № 842 (зі змінами, внесеними постановою НКРЕКП від 07.06.2019 № 999).
- (28) Відповідно до вищезазначеної постанови НКРЕКП від 29.06.2017 № 842 АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» мало право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу в межах території, де знаходилася газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», відповідно до додатка до зазначеної постанови НКРЕКП.
- (29) АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» надавало Послуги на території м. Харкова та Харківської області, на якій розташовані мережі газопроводів, що перебували у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ».

3.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

- (30) Відповідно до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (31) На підставі постанови НКРЕКП «Про зупинення дії ліцензії з розподілу природного газу, виданої АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» від 28.07.2023 № 1387, що набрала чинності з 01.08.2023, АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» припинено надання Послуг у зв'язку з передачею цілісного майнового комплексу з розподілу природного газу іншому суб'єкту господарювання, який отримав відповідну ліцензію.
- (32) Отже, АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» здійснювало діяльність на ринку Послуг до 01.08.2023.
- (33) При цьому, протягом 2021-2022 років та січня – липня 2023 року АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» було єдиним суб'єктом господарювання, яке надавало Послуги у визначених територіальних межах.
- (34) В зазначений період структура ринку Послуг не змінювалась.
- (35) Отже, часовими межами ринку Послуг визначено 2021-2022 роки та січень – липень 2023 року.

3.6. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (36) Відповідно до пункту 9.2. Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (37) Ринок Послуг характеризується наявністю адміністративних і технічних бар'єрів з огляду на наступне.
- (38) Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (39) Згідно з частиною першою статті 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій, зокрема, у сфері розподілу природного і нафтового газу трубопроводами.
- (40) Частиною першою статті 7 Закону України «Про природні монополії» визначено, що діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього Закону, а також діяльність суб'єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню відповідно до закону.
- (41) Отже, ринок Послуг перебуває у стані природної монополії, а АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» є суб'єктом природних монополій. При цьому, ведення господарської діяльності з надання Послуг потребує отримання ліцензії.
- (42) Окрім цього, основним бар'єром вступу на ринок Послуг є обмеження, пов'язане з необхідністю мати в наявності технічні засоби, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої) для розподілу природного газу, що пов'язані єдиним технологічним процесом.
- (43) Таким чином, АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» в межах території, де знаходиться газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», протягом 2020-2022 років та січня – липня 2023 року не мало конкурентів на ринку Послуг, адже ринок розподілу природного газу знаходиться у стані природної монополії. Так, згідно з інформацією, розміщеною на офіційному сайті Антимонопольного комітету України www.amcu.gov.ua, АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» входить до переліку суб'єктів природних монополій Харківської області.

3.7 Висновки щодо становища Відповідача

- (44) Враховуючи наведене, відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» протягом 2020-2022 років та січня – липня 2023 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку Послуг в межах території, де знаходиться газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» із часткою 100%, оскільки у нього на цьому ринку не було жодного конкурента.

4. Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку

4.1. Обставини Справи

- (45) Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу газорозподільних систем приєднання до газорозподільної системи (надалі – ГРМ) – сукупність організаційних і технічних заходів,

у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуги розподілу природного газу, які здійснюються у зв'язку із підключенням об'єкта будівництва чи існуючого об'єкта замовника до газорозподільної системи.

- (46) Згідно з пунктом 1 глави 1 розділу V Кодексу газорозподільних мереж власники об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (земельних ділянок), які фізично не підключені до ГРМ, мають право на приєднання (технічний доступ) цих об'єктів до ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності або користуванні (у тому числі експлуатації) Оператора ГРМ, у порядку, визначеному цим розділом.
- (47) За зверненням власника об'єкта чи земельної ділянки (замовника) про приєднання його об'єкта до ГРМ Оператор ГРМ зобов'язаний забезпечити приєднання об'єкта (земельної ділянки) до ГРМ, що на законних підставах перебуває в його власності або користуванні (у тому числі експлуатації), за умови дотримання власником (замовником) вимог цього Кодексу та чинного законодавства.
- (48) Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу V Кодексу газорозподільних систем приєднання об'єктів (земельних ділянок) замовника до ГРМ здійснюється на підставі договору на приєднання, що укладається за формами, наведеними у додатках 15, 16 до цього Кодексу. При цьому невід'ємною частиною договору на приєднання є технічні умови приєднання (додаток 17), які визначають вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання, які будуються Оператором ГРМ, та вихідні дані для проектування та будівництва газових мереж внутрішнього газопостачання об'єкта замовника від точки приєднання до газових приладів і пристроїв замовника. Будівництво та введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання забезпечується замовником.
- (49) Додатком 13 до Кодексу газорозподільних систем в редакції, яка діяла до 17.11.2021, та додатком 17 до Кодексу газорозподільних систем в редакції, яка діє з 17.11.2021, передбачено технічні умови приєднання до газорозподільної системи, відповідно до якого технічні умови складаються з таких розділів:
 - 1) характеристика об'єкта (земельної ділянки) Замовника;
 - 2) розрахункові параметри приєднання;
 - 3) вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього газопостачання;
 - 4) вихідні дані для проектування газових мереж внутрішнього газопостачання;
 - 5) вимоги до комерційного вузла обліку природного газу.
- (50) Статтею 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» визначено, зокрема, що фізична чи юридична особа, яка має намір щодо забудови земельної ділянки, що перебуває в її власності або користуванні, має право на одержання технічних умов згідно із поданою нею заявою. Технічні умови повинні відповідати законодавству, містити достовірну інформацію та обґрунтовані вимоги до об'єктів будівництва, а також відповідати намірам заявника щодо забудови земельної ділянки.
- (51) Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу газорозподільних систем технічні умови приєднання – документ, що визначає комплекс умов і вимог до інженерного забезпечення приєднання об'єкта (земельної ділянки) замовника до газорозподільної системи і містить вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання, що створюються для потреб об'єкта замовника.
- (52) Згідно з пунктом 4 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем якщо розроблення проєкту зовнішнього газопостачання забезпечував замовник, зазначений проєкт та його кошторисна частина мають бути погоджені Оператором ГРМ, при цьому один екземпляр проєкту після його погодження передається (залишається) Оператору ГРМ. Погодження

проекту зовнішнього газопостачання здійснюється Оператором ГРМ у строк, що не перевищує 15 календарних днів, якщо інше не передбачено законодавством. У цей самий строк надається (у разі наявності) вичерпний перелік зауважень з посиланням на конкретне положення Закону України «Про ринок природного газу», законодавства у сфері містобудівної діяльності або цього Кодексу, якому не відповідає розроблений проєкт.

- (53) Після погодження в установленому законодавством порядку проєкту зовнішнього газопостачання та його кошторисної частини Оператор ГРМ протягом десяти робочих днів направляє замовнику додаткову угоду до договору на приєднання, у якій визначає строк забезпечення послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника до ГРМ (будівництва газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання) та вартість цієї послуги (плати за приєднання), розраховану відповідно до методології встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем, затвердженої Регулятором. При цьому строк забезпечення приєднання визначається в договорі на приєднання з урахуванням строку, необхідного для виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт, та строків, необхідних для закупівлі відповідних товарів, робіт і послуг, а також погоджень, передбачених проєктом зовнішнього газопостачання. Вартість розробки проєкту зовнішнього газопостачання не включається до плати за приєднання (вартості послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника), якщо розробку проєкту забезпечував замовник.
- (54) Згідно з пунктом 8 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем якщо технічними умовами приєднання точка вимірювання (місце встановлення комерційного вузла обліку) буде визначена в газових мережах внутрішнього газопостачання, проєкт внутрішнього газопостачання має передбачати заходи з організації вузла обліку та кошторисну частину щодо реалізації цих заходів, а сам проєкт внутрішнього газопостачання в частині організації вузла обліку має бути погоджений з Оператором ГРМ. При цьому, якщо улаштування вузла обліку газу забезпечується Оператором ГРМ за рахунок плати за приєднання, то проєкт внутрішнього газопостачання додатково має бути погоджений з Оператором ГРМ у частині кошторису затрат на організацію вузла обліку. Погодження здійснюється Оператором ГРМ у строк, що не перевищує 15 календарних днів, або в цей самий строк надається (за наявності) вичерпний перелік зауважень, який повинен містити посилання на конкретне положення Закону України «Про ринок природного газу», законодавства у сфері містобудівної діяльності або цього Кодексу, якому не відповідає розроблений проєкт.
- (55) Абзацом дев'ятим пункту 2 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем передбачено, що вартість послуг з надання замовнику технічних умов приєднання визначається відповідно до методології встановлення плати за приєднання, затвердженої Регулятором.
- (56) Згідно з абзацом восьмим пункту 4 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем вартість послуги Оператора ГРМ з погодження проєкту зовнішнього газопостачання визначається відповідно до методології встановлення плати за приєднання, затвердженої Регулятором.
- (57) Відповідно до пункту 1 розділу IV Методології встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем, затвердженої Постановою НКРЕКП 24.12.2015 № 3054, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 16.03.2016 за № 396/28526 (надалі – Методологія встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем), до окремих послуг (робіт), що пов'язані з приєднанням та поточною діяльністю оператора газотранспортної або газорозподільної системи, належать, зокрема, надання технічних умов приєднання або реконструкції вузла

обліку газу, погодження у випадках, передбачених Кодексом газорозподільних систем або Кодексом газотранспортної системи, проектною документацією на відповідність наданим технічним умовам та чинним нормативно-правовим актам.

- (58) Згідно з пунктом 6 розділу IV Методології встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем розрахунки вартості окремих послуг (робіт) здійснюються відповідними підрозділами та затверджуються уповноваженою особою оператора газотранспортної/газорозподільної системи.
- (59) АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» листами від 07.04.2021 № 611007-Лв-2227-0421 (вх. № 1959) та від 02.06.2023 № 01.10/368 (вх. від 05.06.2023 № 1315) повідомило, що:
- вартість послуг з надання технічних умов на газифікацію індивідуальних житлових будинків і квартир (приєднання до газових мереж фізичних осіб), зокрема, протягом 2020 року складала 1 168,20 грн, протягом 2021-2022 років та поточного періоду 2023 року – 1 995 грн;
 - вартість послуг з надання технічних умов на реконструкцію та внутрішнє газопостачання індивідуальних житлових будинків (фізичних осіб), зокрема, протягом 2020 року складала 1 028,70 грн, протягом 2021-2022 років та поточного періоду 2023 року – 1 755 грн;
 - вартість послуг з надання технічних умов на реконструкцію системи газопостачання багатоквартирних житлових будинків з встановленням індивідуального опалення, зокрема, протягом 2020 року складала 1 360 грн, протягом 2021-2022 років та поточного періоду 2023 року – 2 322 грн;
 - вартість послуг з надання технічних умов на газифікацію об'єктів виробничого і невиробничого призначення (приєднання до газових мереж юридичних осіб), зокрема, протягом 2020 року складала 1 447,20 грн, протягом 2021-2022 років та поточного періоду 2023 року – 2 469 грн;
 - вартість послуг з надання технічних умов на реконструкцію та внутрішнє газопостачання об'єктів виробничого і невиробничого призначення (юридичних осіб), зокрема, протягом 2020 року складала 1 412,30 грн, протягом 2021-2022 років та поточного періоду 2023 року – 2 412 грн;
 - вартість послуг з погодження проектно-технічної документації на газифікацію індивідуальних житлових будинків і квартир (приєднання до газових мереж фізичних осіб), а також на реконструкцію систем газопостачання індивідуальних житлових будинків і квартир (фізичних осіб), зокрема, протягом 2020 року складала 435,90 грн, протягом 2021-2022 років та поточного періоду 2023 року – 981 грн;
 - вартість послуг з погодження проектно-технічної документації на газифікацію об'єктів виробничого і невиробничого призначення (приєднання до газових мереж юридичних осіб), а також на реконструкцію систем газопостачання об'єктів виробничого і невиробничого призначення (юридичних осіб), зокрема, протягом 2020 року складала 610,30 грн, протягом 2021-2022 років та поточного періоду 2023 року – 1 374 грн.
- (60) Вказана вартість таких послуг затверджена наказами АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» від 21.10.2019 № 05.2Но-280-1019 та від 15.12.2020 № 05.2Но-424-1220 "Про затвердження вартості монопольних платних послуг АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» у відповідності до Кодексу газорозподільних систем та Методології встановлення плати за приєднання до газотранспортних та газорозподільних систем".
- (61) Листами від 07.04.2021 № 611007-Лв-2227-0421 (вх. № 1959), від 14.02.2022 № 007/02/165-1 (вх. № 816) та від 02.06.2023 № 01.10/368 (вх. від 05.06.2023 № 1315) АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» вибірково надало до Відділення копії виданих ним технічних умов на приєднання.

- (62) Аналізом зазначених технічних умов встановлено, що АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» включає до них умови, які не передбачені чинним законодавством.
- (63) Так, пунктом 2 розділу VI технічних умов на приєднання "Термін дії та порядок внесення змін" передбачено наступне: "Якщо протягом року, після погодження Оператором ГРМ проектної документації, не було введено в експлуатацію систему газопостачання об'єкта, проект підлягає повторному погодженню з урахуванням діючих, на поточну дату, вимог нормативних документів" (мова оригіналу).
- (64) Таку умову, наведену в пункті 2 розділу VI технічних умов на приєднання, містять, зокрема, технічні умови, видані АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» наступним замовникам послуг з приєднання: Коплюковій Л.О. (технічні умови від 28.07.2021 № 611-ТУп-168-0721), Василенко З.Д. (технічні умови від 18.06.2021 № 611-ТУп-137-0621), КП «Харківські теплові мережі» (технічні умови від 15.12.2022 № 611-ТУп-60-1222), ТОВ «ЖК «ТЕРРА» (технічні умови від 31.01.2022 № 611-ТУп-9-0122), Фалько Н.В. (технічні умови від 19.10.2022 № 611-ТУп-55-1022), С. Журавель (технічні умови від 16.09.2022 № 611-ТУп-53-0922), Вороньку О.О. (технічні умови від 14.04.2023 № I-14123), Голубничому В.І. (технічні умови від 03.05.2023 № I-22123).
- (65) Додатком 11 до Кодексу газорозподільних систем в редакції, яка діяла до 17.11.2021, та додатком 15 до Кодексу газорозподільних систем в редакції, яка діє з 17.11.2021, є договір на приєднання до газорозподільної системи (для стандартного приєднання) (надалі – Договір на стандартне приєднання).
- (66) Додатком 12 до Кодексу газорозподільних систем в редакції, яка діяла до 17.11.2021, та додатком 18 до Кодексу газорозподільних систем в редакції, яка діє з 17.11.2021, є договір на приєднання до газорозподільної системи (для приєднання, що не є стандартним) (надалі – Договір на нестандартне приєднання).
- (67) Згідно з підпунктом 2 пункту 2 розділу III Договору на стандартне приєднання замовник зобов'язується забезпечити в установленому порядку будівництво і введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газоспоживання від точки приєднання до власних газових приладів та пристроїв.
- (68) При цьому відповідно до підпункту 3 пункту 1 розділу III Договору на стандартне приєднання Оператор ГРМ зобов'язується здійснити підключення об'єкта Замовника до ГРМ (фізичне з'єднання газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання) впродовж десяти робочих днів у міській місцевості та п'ятнадцяти робочих днів у сільській місцевості після, зокрема, надання Замовником документів, що підтверджують введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання та їх фізичну наявність в точці приєднання.
- (69) Відповідно до пункту 2 розділу VIII Договору на стандартне приєднання в редакції, яка діяла до 17.11.2021, якщо протягом одного року після введення в експлуатацію газових мереж зовнішнього газопостачання Замовник не забезпечить виконання вимог підпункту 2 пункту 2 розділу III цього Договору, а також за відсутності погодженого Сторонами строку продовження його виконання Оператор ГРМ залишає за собою право не враховувати зарезервовану технічну (пропускну) потужність за об'єктом Замовника при дефіциті технічної потужності для інших замовників (споживачів). При цьому Оператор ГРМ не враховує зарезервовану для Замовника технічну потужність лише за умови письмового попередження Замовника за 30 календарних днів до вчинення таких дій та невиконання Замовником у цей самий строк вимог підпункту 2 пункту 2 розділу III цього Договору та/або не продовження терміну їх виконання.
- (70) Згідно з підпунктом 2 пункту 2 розділу III Договору на нестандартне приєднання замовник зобов'язується забезпечити будівництво і введення в експлуатацію газових

мереж внутрішнього газоспоживання від точки приєднання до власних газових приладів та пристроїв.

- (71) При цьому відповідно до підпункту 6 пункту 1 розділу III Договору на стандартне приєднання Оператор ГРМ зобов'язується здійснити підключення об'єкта Замовника до ГРМ (фізичне з'єднання газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання) впродовж десяти робочих днів у міській місцевості та п'ятнадцяти робочих днів у сільській місцевості після, зокрема, надання Замовником документів, що підтверджують введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання та їх фізичну наявність в точці приєднання.
- (72) Відповідно до пункту 3 розділу VIII Договору на нестандартне приєднання якщо протягом одного року після введення в експлуатацію газових мереж зовнішнього газопостачання Замовник не забезпечить виконання вимог підпункту 2 пункту 2 розділу III цього Договору, а також за відсутності погодженого Сторонами строку продовження їх виконання Оператор ГРМ залишає за собою право не враховувати зарезервовану технічну (пропускну) потужність за об'єктом Замовника при дефіциті технічної потужності для інших замовників (споживачів). При цьому Оператор ГРМ не враховує зарезервовану для Замовника технічну потужність лише за умови письмового попередження Замовника за 30 календарних днів до вчинення таких дій та невиконання Замовником у цей самий строк вимог підпункту 3 пункту 2 розділу III цього Договору та/або не продовження терміну їх виконання.
- (73) Згідно з пунктом 5 глави 1 розділу V Кодексу газорозподільних систем при письмовому зверненні споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) про зменшення приєднаної (дозволеної) потужності його об'єкта, визначеної в технічних умовах приєднання та/або проектній документації, в установленому законодавством порядку вносяться відповідні зміни до технічних умов приєднання та/або проектною документації, які погоджуються з Оператором ГРМ. У такому разі змінюються (зменшуються) типорозмір (номінальна потужність) комерційного вузла обліку в точці вимірювання та приєднана потужність об'єкта споживача, а Оператор ГРМ коригує дані технічної потужності та вільної потужності для забезпечення нових приєднань (резерву потужності) на відповідній ГРП згідно з вимогами розділу VII цього Кодексу. При цьому заходи із заміни комерційного ВОГ забезпечуються Оператором ГРМ за рахунок споживача у строк, що не повинен перевищувати: для побутового споживача - три календарних місяці з дати компенсації споживачем затрат Оператора ГРМ на заміну комерційного ВОГ; для споживача, що не є побутовим, - у строк, узгоджений між Оператором ГРМ і споживачем.
- (74) Пунктом 13 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем передбачено, якщо протягом одного року з дати видачі технічних умов приєднання замовник відповідно до умов договору на приєднання не надасть Оператору ГРМ на погодження проєкт зовнішнього газопостачання (якщо замовник був визначений розробником проєкту) та/або проєкт внутрішнього газопостачання (якщо проєкт мав передбачати приєднання третіх осіб та/або організацію вузла обліку в точці вимірювання), якщо продовження строку щодо їх надання не погоджено з боку Оператора ГРМ, Оператор ГРМ залишає за собою право не враховувати зарезервовану технічну (пропускну) потужність за об'єктом замовника при дефіциті технічної потужності для інших замовників (споживачів). При цьому Оператор ГРМ не враховує зарезервовану для замовника технічну потужність лише за умови письмового попередження замовника за 30 календарних днів до вчинення таких дій та за умови, що у цей самий строк замовник не надасть відповідний(і) проєкт (проєкти) на погодження або не буде прийняте рішення щодо погодження терміну його (їх) надання.
- (75) Відповідно до пункту 16 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем у разі необхідності обґрунтованого внесення змін до технічних умов приєднання, проєкту

зовнішнього газопостачання та проєкту внутрішнього газопостачання (якщо проєкт передбачає приєднання третіх осіб) та/або умов договору на приєднання ці зміни мають бути письмово погоджені між замовником та Оператором ГРМ.

- (76) Інших положень щодо обов'язкового, у тому числі повторного, погодження проєктної документації на приєднання Кодексом газорозподільних систем не передбачено.
- (77) Відповідно до пункту 4.8 державних будівельних норм А.2.2-3-2014 "Склад та зміст проєктної документації", затверджених наказом Мінрегіону України від 04.06.2014 № 163, проєктна документація на будинки, будівлі, споруди, лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури, їх черги та\або пускові комплекси має бути розроблена з урахуванням будівельних норм та стандартів, чинних на час передачі її замовнику.
- (78) Проєктна документація на будинки, будівлі, споруди та лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури, побудовані повністю або частково відповідно до затвердженого проєкту, не підлягає коригуванню у зв'язку з введенням нових нормативних актів, за винятком випадків, коли це коригування обумовлене підвищенням у нових нормативних актах вимог безпеки, у тому числі щодо забезпечення механічного опору та стійкості (міцності), електро-, вибухо- та пожежобезпечності об'єкта та доступності для маломобільних груп населення.
- (79) Зазначений виняток не застосовується до об'єктів будівництва, спорудження яких здійснюється у терміни, визначені проєктною документацією, якщо інше не передбачено договором на виконання будівельних робіт.
- (80) Відповідно до листа НКРЕКП від 30.07.2021 № 8936/16.4.2/7-21 (вх. від 16.08.2021) положеннями Кодексу газорозподільних систем не передбачено обов'язкове повторне погодження проєктної документації в рамках послуги приєднання, крім випадку, визначеного пунктом 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем.
- (81) Згідно з пунктом 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проєкту комерційний ВОГ не було введено в експлуатацію, проєкт на комерційний ВОГ підлягає перепогодженню з урахуванням діючих на дату перепогодження вимог нормативних документів.
- (82) Таким чином, вимога щодо повторного погодження проєктної документації виконується за умов, визначених пунктом 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем, лише в рамках організації комерційного вузла обліку (комерційного ВОГ) і стосується проєкту на комерційний ВОГ.
- (83) Отже, вимога Оператора ГРМ, зазначена в технічних умовах на приєднання, яка полягає в необхідності повторного погодження проєкту на приєднання до газорозподільної системи АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», якщо протягом року, після її погодження систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, суперечить вимогам чинного законодавства.
- (84) У ході розгляду Справи Відділенням встановлено, що аналогічні положення щодо необхідності повторного погодження проєктної документації, якщо протягом року, після її погодження систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, містяться і в технічних умовах АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» на реконструкцію систем газопостачання.
- (85) Листами від 07.04.2021 № 611007-Лв-2227-0421 (вх. № 1959), від 14.02.2022 № 007/02/165-1 (вх. № 816) та від 02.06.2023 № 01.10/368 (вх. від 05.06.2023 № 1315) АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» вибірково надало до Відділення копії виданих ним технічних умов на приєднання.
- (86) Так, пунктом 2 розділу VI технічних умов на приєднання "Термін дії та порядок внесення змін" передбачено наступне: "Якщо протягом року, після погодження Оператором ГРМ

проектної документації, не було введено в експлуатацію систему газопостачання об'єкта, проект підлягає повторному погодженню з урахуванням діючих, на поточну дату, вимог нормативних документів" (мова оригіналу).

- (87) Таку умову, наведену в пункті 2 розділу VI технічних умов на реконструкцію систем газопостачання, містять, зокрема, технічні умови, видані АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» наступним замовникам вказаних послуг: Чистюхіній В.П. (технічні умови від 18.08.2020 № 61102.2-ТУр-129-0820), І. Твердохліб (технічні умови від 16.07.2022 № 611-Тур-20-0722), Ю. Ісаєнко (технічні умови від 22.07.2022 № 611-Тур-21-0722), КП «Харківські теплові мережі» (технічні умови від 23.02.2023 № П-1723 та від 02.03.2023 № 611-Тур-29-0323).
- (88) Згідно з пунктом 5 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ за необхідності реконструкції чи технічного переоснащення вже підключеного до ГРМ об'єкта, у тому числі в результаті зміни форми власності чи власника цього об'єкта, за умови, що це не призведе до необхідності збільшення технічної (пропускної) потужності ГРМ в точці приєднання (не потребуватиме збільшення типорозміру комерційного лічильника газу), новий договір на приєднання з новим чи діючим власником об'єкта не укладається. При цьому у випадку перенесення вузла обліку та/або зменшення його типорозміру (номінальної потужності) або зміни місця розташування газових приладів (пристроїв) в установленому законодавством порядку вносяться відповідні зміни до проектної документації, а у разі її відсутності розробляється нова проектна документація, що забезпечується за рахунок сторони, яка ініціювала реконструкцію чи технічне переоснащення вже підключеного до ГРМ об'єкта. Внесення змін до проектної документації в частині комерційного вузла обліку газу здійснюється на підставі оформлених (виданих) Оператором ГРМ технічних умов на реконструкцію комерційного вузла обліку.
- (89) Якщо за необхідності реконструкції чи технічного переоснащення вже підключеного до ГРМ об'єкта, у тому числі в результаті зміни форми власності чи власника цього об'єкта, виникає необхідність збільшення технічної (пропускної) потужності ГРМ в точці приєднання (збільшення типорозміру лічильника газу) або її перенесення, з новим чи діючим власником об'єкта має бути укладений новий договір на приєднання відповідно до умов цього Кодексу. При цьому, якщо заходи з приєднання по вже підключеному до ГРМ об'єкту потребуватимуть лише збільшення типорозміру лічильника газу, місце забезпечення потужності має збігатися з фактичною точкою приєднання цього об'єкта, а процедура приєднання має здійснюватися у порядку, визначеному в пункті 5 глави 2 цього розділу.
- (90) Згідно з пунктом 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проекту комерційний ВОГ не було введено в експлуатацію, проект на комерційний ВОГ підлягає перепогодженню з урахуванням діючих на дату перепогодження вимог нормативних документів.
- (91) Інших положень щодо обов'язкового, у тому числі повторного, погодження проектної документації на реконструкцію систем газопостачання чинним законодавством, у тому числі Кодексом газорозподільних систем, не передбачено.
- (92) Таким чином, вимога щодо повторного погодження проектної документації виконується за умов, визначених пунктом 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем, лише в рамках реконструкції комерційного ВОГ і стосується проекту на комерційний ВОГ.
- (93) Оскільки вимога щодо повторного погодження проектної документації, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проектної документації систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, не відповідає вимогам чинного законодавства, тому вона взагалі не може бути визначеною технічними умовами приєднання до газорозподільної системи та технічними умовами на реконструкцію системи

газопостачання АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ».

- (94) Натомість АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» листами від 07.04.2021 № 611007-Лв-2227-0421 (вх. № 1959), від 14.02.2022 № 007/02/165-1 (вх. № 816) та від 02.06.2023 № 01.10/368 (вх. від 05.06.2023 № 1315) були надані до Відділення копії технічних умов на реконструкцію систем газопостачання, які, у тому числі, не стосуються реконструкції комерційних ВОГ та містять умови щодо необхідності повторного погодження проєктної документації якщо протягом року після її погодження систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію.

4.2. Негативні наслідки дій Відповідача

- (95) Через обмеженість альтернативних джерел надання вказаних послуг, що задовольняли б попит за нормальними умовами торгівлі, домінуюча компанія (АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ») стає для покупців торговельним партнером, стосунків з яким важко уникнути.
- (96) За таких умов споживачі потребують спеціального правового захисту, оскільки сам ринковий механізм з адекватним рівнем конкуренції вже не функціонує і не може захистити їх належним чином.
- (97) За відсутності конкуренції на ринку Послуг споживачі не мають альтернативних джерел їх придбання.
- (98) Такі дії АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» були б неможливі за умов існування конкуренції на ринку Послуг, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями, і у разі ущемлення їх інтересів могли б обрати іншого надавача таких послуг.
- (99) Частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що зловживанням монополієм (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополієне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (100) Як зазначалося вище послуга з погодження проєктно-технічної документації на приєднання до газорозподільної системи та на реконструкцію систем газопостачання АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» є платною, що могло призвести до додаткових витрат споживачів, які є замовниками послуг з приєднання та/або реконструкції систем газопостачання.
- (101) Так, вартість послуг з погодження проєктно-технічної документації на газифікацію об'єктів виробничого і невиробничого призначення (приєднання до газових мереж юридичних осіб), а також на реконструкцію систем газопостачання об'єктів виробничого і невиробничого призначення (юридичних осіб), зокрема, протягом 2020 року складала 610,30 грн, протягом 2021-2022 років та поточного періоду 2023 року – 1 374 грн, а вартість послуг з погодження проєктно-технічної документації на газифікацію індивідуальних житлових будинків і квартир (приєднання до газових мереж фізичних осіб), а також на реконструкцію систем газопостачання індивідуальних житлових будинків і квартир (фізичних осіб), зокрема, протягом 2020 року складала 435,90 грн, протягом 2021-2022 років та поточного періоду 2023 року – 981 грн.
- (102) Вказана вартість таких послуг затверджена наказами АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» від 21.10.2019 № 05.2Но-280-1019 та від 15.12.2020 № 05.2Но-424-1220 "Про затвердження вартості монополієних платних послуг АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» у відповідності до Кодексу газорозподільних систем та Методології встановлення плати за приєднання до газотранспортних та газорозподільних систем".

- (103) Таким чином, замовники послуг з приєднання до газорозподільної системи та реконструкції систем газопостачання могли понести додаткові витрати у вищезазначених розмірах за 1 погоджений проєкт, що могло призвести до ущемлення їх інтересів.
- (104) Отже, дії АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», які полягали у включенні до технічних умов приєднання до газорозподільної системи та до технічних умов на реконструкцію систем газопостачання вимог щодо повторного погодження проєктної документації на приєднання, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проєктної документації систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу природного газу, що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

4.3. Неможливість вчинення Відповідачем таких дій за умов існування значної конкуренції на ринку

- (105) Дії АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», які полягали у включенні до технічних умов приєднання до газорозподільної системи та до технічних умов на реконструкцію систем газопостачання вимог щодо повторного погодження проєктної документації на приєднання, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проєктної документації систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку Послуг та стали можливими через відсутність ефективного функціонування ринкового механізму із значною конкуренцією на ринку Послуг.
- (106) За відсутності ефективної конкуренції на ринку Послуг споживачі не мали альтернативних джерел придбання зазначеного товару, тому вимушені були погоджуватись на умови АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

3.4. Загальні висновки щодо зловживання Відповідачем монопольним становищем

- (107) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (108) Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (109) Пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що зловживання монопольним (домінуючим) становищем є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (110) Ураховуючи вищезазначене, дії АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», яке протягом 2020-2022 років та січня – липня 2023 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території м. Харкова та Харківської області, на якій знаходиться газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», щодо включення до технічних умов приєднання до газорозподільної системи та до технічних умов на реконструкцію систем газопостачання вимог щодо повторного погодження проєктної документації на приєднання, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проєктної

документації систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, Відділенням кваліфіковано як зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу природного газу, що могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

5. Заперечення Відповідача та їх спростування

- (111) На подання про попередні висновки у Справі, направлене разом із супровідним листом від 25.09.2023 № 70-02/1-2855, АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» листом від 06.10.2023 № 01.10/1387 (вх. від 09.10.2023 № 2146) надало наступні заперечення.
- (112) АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» зазначає, що Відділенням неправильно визначено товарні межі ринку, оскільки, на думку АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», дії АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», що є предметом дослідження у Справі, не здійснювалися на товарному ринку надання послуги з розподілу природного газу, а відбувалися в межах ринку надання послуги із приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи, на якому він не є суб'єктом природної монополії. Однак таке твердження АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» спростовується наступним.
- (113) Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу газорозподільних систем приєднання до газорозподільної системи (надалі – ГРМ) – сукупність організаційних і технічних заходів, у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуги розподілу природного газу, які здійснюються у зв'язку із підключенням об'єкта будівництва чи існуючого об'єкта замовника до газорозподільної системи.
- (114) Враховуючи наведене, надання послуги з приєднання до газорозподільної системи необхідно для отримання послуг саме з розподілу природного газу.
- (115) Саме за відсутності конкуренції на ринку послуг з розподілу природного газу споживачі не мають змоги звернутися до іншого суб'єкта господарювання з метою отримання послуг з приєднання до газорозподільної системи, зокрема, в частині видачі технічних умов на приєднання, оскільки лише АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» як Оператор ГРМ надає зазначені послуги.
- (116) Крім того, АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» не погоджується з висновками Відділення, що дії щодо включення до технічних умов приєднання до газорозподільної системи та до технічних умов на реконструкцію систем газопостачання вимог щодо повторного погодження проектної документації на приєднання, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проектної документації систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, зазначивши, що відсутня пряма заборона щодо повторного погодження такої проектної документації. Однак таке твердження АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» спростовується тим, що при цьому воно посилається, зокрема, на норми законодавства щодо обов'язкового погодження проектної документації, які також були зазначені Відділенням у проекті подання про попередні висновки у Справі та в цьому рішенні, зазначивши вичерпний перелік таких випадків.
- (117) Також АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» зазначає, що «у поданні відсутня інформація, яка б свідчила про дослідження та встановлення наявності в результаті досліджуваних дій конкретних наслідків у вигляді ущемлення інтересів споживачів, а здійснені лише нічим не підтверджені припущення, що такі можливі наслідки могли мати місце» (мова оригіналу), у зв'язку з чим, на думку АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», в діях АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» відсутні ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції. З цього приводу слід зазначити наступне.
- (118) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є, зокрема, дії суб'єкта господарювання, що призвели або можуть призвести до ущемлення інтересів

споживачів. Отже, сама по собі можливість настання негативних наслідків для споживачів є достатньо підставою для кваліфікації порушення законодавства про захист економічної конкуренції за зазначеною статтею.

6. Остаточні висновки адміністративної колегії Відділення

(119) Доказами, зібраними у Справі, доведено, висновок про те, що АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», займаючи протягом 2020-2022 років та січня – липня 2023 року монопольне (домінуюче) становище ринку послуг з розподілу природного газу в межах території м. Харкова та Харківської області, на якій знаходиться газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», своїми діями, які полягали у включенні до технічних умов приєднання до газорозподільної системи та до технічних умов на реконструкцію систем газопостачання вимог щодо повторного погодження проектної документації на приєднання, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проектної документації систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

7. Визначення розміру штрафу

(120) Відповідно до частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 цього закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

(121) За інформацією АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», наданою листом від 06.09.2023 № 01.10/1340 (вх. № 1983), відповідно до звіту про фінансові результати за 2022 рік чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2022 рік складає 666 160 000 (шістсот шістдесят шість мільйонів сто шістдесят тисяч) гривень.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7, 12¹ і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), пунктами 29, 31, 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету від 19.09.1994 № 5, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» (ідентифікаційний код юридичної особи – (інформація з обмеженим доступом)) за результатами діяльності в період 2020-2022 років та січня-липня 2023 року займало монопольне (домінуюче) становище ринку послуг з розподілу природного газу в межах території м. Харкова та Харківської області, на якій знаходиться газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ», з часткою 100 %, оскільки у нього на цьому ринку не було жодного конкурента.

2. Визнати дії АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» (ідентифікаційний код юридичної особи – (інформація з обмеженим доступом)), які полягали у включенні до технічних умов приєднання до газорозподільної системи та до технічних умов на реконструкцію систем газопостачання вимог щодо повторного погодження проєктної документації на приєднання, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проєктної документації систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу природного газу, що могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. Відповідно до статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, наведене в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» (ідентифікаційний код юридичної особи – (інформація з обмеженим доступом)) штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф повинен бути сплачений у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова колегії

Юрій ГЛАДИК